СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 90. Джерзі Ситі, Н. Дж., вівторок, 11-го травня 1943. No. 90. Jersey City, N. J., Tuesday, May 11, 1943 VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ВУГІЛЬНА ПРОДУКЦІЯ НОРМАЛЬНА, СТВЕРДЖУЄ ІКЕС

ВАШИНГТОН. — Гаролд Ікес, секретар внутрішніх справ, що у своїм ресорті обєднує теж агенди тих усіх інституцій, що мають до діла з топливом, заявив, що звіти з копалень вугля виказують, що тільки дуже мала частина майнерів не вернула до роботи, та що продукція вугля є нормальна.

ПАНІ РУЗВЕЛТ ЗА ПОЛІПШЕННЯ ДОЛІ МАЙНЕРІВ.

НЮ ЙОРК. — Пані Френклин Д. Рузвелт, промовляючи в Інтернешенел Гавз до 200 китайських студентів, порушила теж і справу майнерського страйку. Сказала, що вона немає ніякої симпатії для тих, що тепер страйкують. Але ствердила, що майнери слушно нарікають, бо треба брати під увагу, що вони довгими роками або цілком не працювали, або працювали тільки по два чи три дні. Далі вона вказала на небезпеку життя, що звязана з майнерською роботою. Вказала теж і на ті задовження, що від них терплять майнери, а які походять теж і з того, що майнерам рахують по компанічних склепах зависокі ціни за товари. Отже, казала пані Рузвелт, коли тепер думається над поправою майнерського життя та над домаганнями майнерів, то треба брати під увагу не тільки теперішнє положення, але майнерське життя в останних десятьох роках.

ДО ПОМОГІ В ПРОДУКЦІЇ ПОЖИВИ.

ВАШИНГТОН. — Назначено заступника Адміністратора Военного Харчування. Є ним М. Лі Маршал, голова директорії Континтел Бенкінґ Компані. Він має дбати про те, щоби продукція мала машини і все те, що є потрібне для її правильного функціоновання. Для цеї цілі він отворить спеціяльсе бюро, що буде зватись Офіс оф Метеріелс енд Фесилитіс.

ЦІНИ В МАЙНЕРСЬКИХ ОКОЛИЦЯХ ЯК УСЮДИ.

ВАШИНГТОН. — Супроти того, що Джан Л. Луїс, президент Юнайтед Майн Воркерс, твердить, що в майнерській окрузі ціни на поживу дуже пішли вгору, бюро Адміністратора Цін розпочало в тій справі слідство. Зарядив це слідство президент Рузвелт. Ведено його під проводом Томаса І. Емерсона з Бюра Адміністратора цін. Тепер Бюро подає звіт, з якого виходить, що воно вислало 220 дослідників, щоби розвідали в 230 майнерських оселях, як є з життєвими коштами. Вони розглядали ту справу в таких стейтах: Вест Вірджінія, Кентоки, Илиной, Індіяна, Пенсилвенія і Алабама. Нарушення максимальних цін є найгірше в Пенсилвенії і Вест Вірджінії. Ті нарушення виносять назагал від одного до трьох центів, а відносяться до продажі картопель, кави, яєць, макаронів, горіхового масла і т. п. Можна сказати, каже звіт, що це нарушення цін є десь біля 5%. Себто є таке, як і по інших місцевостях.

В БОРОТЬБІ З ЧОРНИМ РИНКОМ.

НЮ ЙОРК. — Ля Ґвардія, мейор міста Ню Йорку, заповів, що саме місто возьметься за доставу дрібним продавцям мяса, бараболі і риби, щоби таким чином доказати, що можна гуртівникам і дрібним продавцям торгувати в чесний спосіб і придержуватись максимальних цін.

ПРИБУЛИ ЯК ЗВИЧАЙНІСЕНЬКІ ЛЮДИ.

НЮ ЙОРК. — До Ню Йорку приїхав князь Виндзор з дружиною, себто той, що був британським королем, а покинув престол через женячку з американкою. Тепер є він ґубернатором Багамських островів. Як вийшов з поїзду і переходив через Пенсилвенійську стацію, ніхто їх майже не завважив.

НОВИЙ СПОСІБ ЗНЕЧУЛЕННЯ.

ФІЛАДЕЛФІЯ. — Випрактиковано в шпиталі на 225 випадках новий спосіб знечулення. Був він невдатним тільки в трьох випадках. Цей новий винахід готов стати епохальним. Він не тільки знечулює цілковито біль при породах, але може бути примінений до лічення ран в часі війни, бо можна тяжко раненого знечулити на полі бою і довести в такім стані до того місця, де можна перевести зараз потрібну операцію. Нову речовину встрикується в хребетний стриж.

ВРАТУВАВ 80 МІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ.

ЛОС АНДЖЕЛЕС. — Фредерик Гаслунд розповів, які то великі трудноші він переходив з своїми товаришами, яким приказано перевезти з Норвегії 80 міліонів долярів в золоті в часі, коли вже націсти займали край. Треба було пакувати і розпаковувати золото 30 разів заки дісталися до Англії.

ПІДГОТОВКА ДО БОРОТЬБИ З СУБМАРИНАМИ.

НОРФОЛК (Вірджінія). — В Норфолк влаштовує тепер Маринарка спеціяльні курси для підготовки мужви і офіцирів до боротьби з ворожими субмаринами. Це, як кажуть, є тяжча підготовка ніж яка інша.

Уряд Є і Буде Змушений Поширювати Свою Контролю, але та Контроля Мусить Бути у Своїм Заложенню Безпарийною, Каже Суддя Джексон

СИРАКЮЗ (Ню Йорк). — Доберт Г. Джексон, член Найвищого Суду Злучених Держав, говорив до студентів, що саме покінчили науку в Сиракюзькім Університеті, про ті зміни, які вже принесла війна та яких ще треба сподіватись. Він сказав, що ми повинні противитись усім таким змінам, що нищать в основі ті речі, які ми бажалиб заховати. Але заразом не треба ставитись ворожо до таких змін, які через війну мусять наступити. Він казав, що висока американська життєва стопа могла бути вдержана тому, що Америка не тримала великої армії. А тепер відносини такі, що таку армію треба буде тримати довший час. А це означає нові тягарі й зменшення життєвої стопи. Та, казав Джексон, та висока життєва стопа звичайно відноситься до таких забаганок, що їх викликувала нудота, та яких дуже легко позбутись, коли зачнемо жити дещо простіше. Та властиву увагу молоді звертав суддя на те, що тепер уряд зачинає контролювати ріжні фази нашого життя. Уряд стає нашим найбільшим роботодавцем. Він найбільше жичить грошей і найбільше пожичає. Він контролює численні карієри горожан, даючи їм не високо платне, але певне заняття. Отже те, що було досі головно в приватних руках, переходить в руки уряду. Чи це добре, чи зле, але так є. Це наслідок війни. Супроти цього треба добре вважати, щоби в уряді засідали надзвичайно спосібні, чесні й компетентні люди, що велиб справи наскрізь безпартійно.

МОЛОДЬ ПРОТИ КОМУНІСТИЧНИХ І ФАШИСТСЬКИХ ВПЛИВІВ

НЮ ЙОРК. — Конференція молоді, зорґанізованої в Юнайтед Стейтс Асемблі, що радить в Ню Йорку, була свідком сильної баталії, зведеної з комуністичними орґанізаціями молоді, такими як Йонґ Комюніст Ліґ. Сталося таке, що навіть пані Френклин Д. Рузвелт, що нераз виступала разом з тими орґанізаціями, тепер заявила, що методи, якими кереується комуністична молодеча Ліґа „є нестерпимими в отсім краю". Скінчилася та боротьба тим, що ухвалено в статуті Юнайтед Стейтс Стодент Асемблі точку, яка не дозволяє бути членом цеї орґанізації комуністичним студентським орґанізаціям, що існують по каледжах, чи теж і фашистським, якщоб такі де були. Хоч ця студентська орґанізація є виразно демократичною і складається з студентських демократичних ґруп, комуністи старались за всяку ціну, щоби допущено до неї й комуністичні студентські орґанізації. Тим разом це провалилось. Ця орґанізація проголосила себе відділом Інтернешенел Стодент Асемблі. Студенти заявились теж за „нову Америку", себто за таку, що не змінялаб давних ідеалів, але їх придержувалась сильніше ніж досі.

Жіро Заповідає Скору Інвазію Европи

ЛОНДОН. — З нагоди свята Йоанни Д'Арк і заняття аліянтськими військами Тунісу й Бізерти виголосив ґенерал Жіро радіом спеціяльний заклик до французів. Жіро заповів скору інвазію Европи; радив французам бути на поготівлю, але ждати, поки ця інвазія прийде разом з усіх сторін світа.

Ґенерал Жіро повторив запросини до ґенерала де Ґола на спільну конференцію.

ПОЛЬСЬКО-РОСІЙСЬКИЙ РОЗРИВ ПОГЛИБЛЮЄТЬСЯ

ЛОНДОН. — Зараз на другий день по публікації листа Сталіна до американського газетяра Паркера, з котрого загально зроблено надії на скоре замирення між польським урядом на вигнанню є советським урядом з Москви. Андрій Вишинський, віцекомісар заграничних справ, подав часописам довгу заяву, в котрій закидує польському урядови на вигнанні, що він відмовився післати польську армію, створену на советській території за дозволом советського уряду й його коштом, битися проти німців попри червону армію, а наконець вивіз усю польську армію зо советського союзу.

Далі Вишинський заявив, що польський уряд на вигнанню розбудував у советському союзі широку сітку урядовців і різних харитативних орґанізацій. Багато урядовців цих установ займалося шпигунством проти советського сюзу. Декотрі з них були вже суджені советськими судами й покарані, декотрі з них на основі власних признань до вини.

Ґраф Едвард Рачиньскі, польський міністер заграничних справ, видав комунікат у відповідь на московську заяву советського віцекомісаря заграничних справ Вишинського. Стараючися видно не погіршувати вже й так злої ситуації, Рачиньскі обмежується до фактичних спростовань. Він виправдує висилку польських військ зо советського союзу й називає закиди, що мовляв поляки працювали для Німеччини, занадто фантастичними, аби на них поважно відповідати.

ЖІНКИ У ДЕРЕВНОМУ ПРОМИСЛІ.—Понад 4,000 жінок є тепер членками „жіночого військового деревного корпусу" в Англії, а декотрі з них набрали вже такої вправи, що справляються з усякою роботою, яку давніше виконували мужчини. На світлині: жінки вантажать на трок підвалини для вжитку в копальнях.

АЛІЯНТИ РОЗБИЛИ ВОРОГА В ТУНІСІ

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Аліянтська кампанія в північній Африці, що ще кілька днів дому заповідалася на довший час, зробила в минулу пятницю наглий зворот до скорого закінчення, коли британські й американські війська скорими ударами захопили дві головні твердині військ Осі, столицю краю Туніс та головний порт Бізерту. Переможені зовсім війська Осі почали відступати на півостров, що кінчиться рогом Бон, не ставлячи одначе там зорґанізованого опору. По розбитих військах, що завалили дороги, бе немилосердно аліянтська артилерія й літаки, а наконець взялися по них стріляти ще й легкі аліянтські кораблі з моря, старающися відтяти їм з усіх боків дорогу.

У неділю французькі війська захопили Заґуан і почали стискати ворожі війська, що начисляють від 150,000 до 170,000 вояків, на невеличкому трикутному півострові, яких 20 миль широкому й 40 миль довгому. Більші аліянтські бомбовики вдарили по 27 кораблях Осі, що були зібрані в доколичних водах, аби перевезти відступаючі війська, і затопили 12 з них. Цим, як також масовими бомбардуваннями найближчих італійських портів унеможливлено утечу переможених військ морем. Найбільший такий рейд зроблено в неділю на сицилійське місто Палермо; в рейді, найбільшому американському рейді на Італію цеї війни, взяли участь 400 американських літаків.

Розгром Осі був такий поражаючий, що за пару днів аліянтські війська набрали понад 50,000 военних бранців і кольосальну масу военного матеріялу. Між бранцями є чотири німецькі ґенерали.

ВЕЛИКЕ ВРАЖІННЯ В СВІТІ ЗПРИВОДУ АЛІЯНТСЬКОЇ ПЕРЕМОГИ.

Британський король вислав ґратуляційну телеґраму ґенералови Двайтови Айзенговерови, начальному командантови аліянтських військ у Північній Африці, видаючи його з перемогою, котру він називає відплатою за Дункерку.

Аліянтська перемога в північній Африці зробила видно велике вражіння в Москві. Російські часописи дають видне місце ґратуляційній телеґрамі Сталіна до премієра Чорчила й президента Рузвелта. Часописи пишуть про наглу перемогу аліянтів як справжню сензацію війни та як про доказ, що доля Аліянтів тісно звязана зо собою.

До Берна приходять вісти з Франції, що упадок Тунісу й Бізерти зробив на французів глибоке вражіння. Французи довідалися про ці події з американських радіових розголошень. Вся Франція радується подією, з виїмком очевидно урядових кол у Віші. Сподіваються скорої аліянтської інвазії Европи та гострих репресійних мір з боку націстичної окупаційної влади.

СОВЄТСЬКІ ЛІТАКИ ПОЧИНАЮТЬ НОВУ ОФЕНЗИВУ.

ЛОНДОН. — Советські літаки почали вже нову офензиву. За останній тиждень советські летуни на американських літаках знищили або ушкодили 930 німецьких літаків. Червона армія втратила при тому 235 літаків.

На Кавказі червона армія розбила сильні німецькі протиатаки в околиці Новоросійська. Російська офензива не обмежується до Кавказу, але розтягається на весь східний фронт. Люті бої зведено коло Смоленська.

ЗОРҐАНІЗОВАНО ПОЛЬСЬКИЙ ЛЕҐІОН У РОСІЇ.

МОСКВА. — Поляки в советському союзі почали орґанізацію дивізії, що має воювати проти німців попри червону армію. Офіціяльне звідомлення про те в „Ізвєстіях", офіціяльному часописі советського уряду, каже, що зроблено це на просьбу Союзу Польських Патріотів у Советському Союзі.

Ванда Васілєвська, польська письменниця й провідничка Польського Патріотичного Союзу, подала на Все-славянському конґресі в Москві вістку, що леґіон буде називатися Леґіоном Косцюшка.

НІМЦІ ГРОЗЯТЬ ЗНИЩЕННЯМ ГРЕЦІЇ.

ЛОНДОН. — Страхи держав Осі перед аліянтською інвазією Европи зростають. На Балкані націстичні окупанти сильно денервуються. Начальна команда націстичних військ на Балкані заповіла, що якби німцям прийшлося покидати Грецію, то вони лишать увесь край у руїні.

Вісти з Греції стверджують, що німці вже розвели на Балкані панування терору. Ґітлер вислав на Балкан Ґімлера, начальника Ґестапа. В Атенах, Патрасі й Салоніці заведено надзвичайні трибунали. Не дивлячися на те, по всіх балканських краях зростає протинімецький настрій. У Болгарії розкидають летючки проти німців.

Німецьке радіо вже навіть подало вістку про рух аліянтських військ на Кипр і на концентрацію більших відділів у Палестині й Сирії, мовляв для кампанії проти південно-східної Европи.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue. (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

ПО БОРОТЬБІ ЗА СВІТ БОРОТЬБА ЗА ЕВРОПУ

Коли всего кілька-мілевий пасок остався німцям у Тунісі, коли останній акт африканської кампанії є тільки питанням часу, виринає питання значіння цього факту. Для відповіді на це питання треба поглянути дещо в минуле й відповісти вперед, пощо властиво німці бралися за африканську кампанію.

Африканська кампанія це був широко задуманий удар в британську імперію, котру по розбиттю Франції Німеччина вважала своїм головним ворогом. Не було в цьому зрештою оригінальної думки, з типічним німецькому народови наслідництвом Гітлер тільки пішов слідами Наполеона, що ще понад сто літ тому пробував розбити Британію ударом по Єгипті. Оригінальним у цій кампанії було німецьке, чи радше Гітлерівське, бажання запанувати над світом, якому то бажанню Гітлер давав зовсім відкритий вислів у різних заявах, усних і писаних, та в відомім кличі: „Нині наша вся Німеччина, завтра наш — увесь світ!"

Розгром німецької кампанії в Африці є гробом німецької мегальоманської ідеї опанувати світ. Як до цього розгрому додамо ще зломання морської сили Осі на Середземному морю, з одного боку, та невдачі німецької армії під Кавказом, то наберемо повного поняття про розміри німецької спроби запанувати над світом та про розміри німецької невдачі. Нині вже певно можна сказати, що й в самій Німеччині вже назріває переконання, що Гітлерови опанувати світ вже не вдасться.

З тим ментом, як Гітлер здасть собі з цього справу, він мусить хопитися другого пляну, який дає йому наступну найбільше заманну можливість панування. Нема сумніву, що цим пляном є панування над Европою. Як не можна запанувати над цілим світом, то най Німеччина запанує принаймні над Европою. Для божевільних мегальоманіяків у роді Гітлера це щоправда не дуже амбітна ціль, але в разі конечности й воно може вдоволити бажання панування у німців. Зрештою, якби Гітлерови вдалося задержати Европу під своїм пануванням, то він зчасом міг би витворити цю силу, з якою можна би робити ще одну спробу на опанування світу.

Знають це добре Аліянти, і тому в їх і думки не може бути про якийнебудь компроміс з Гітлєром. Вони мусять воювати далі, вони мусять робити інвазію Европи й старатися зломити панування Гітлера над добутими ним краями. Для цього тепер у них найкраща нагода, бо тепер Гітлєр висилений своєю спробою опанувати світ, а покорена ним Европа бунтується, бо вона ще вірить, що Аліянти можуть і хочуть гнатися за відступаючим Гітлєром почерез канали, проливи й моря, в нутро Европи, де ще консервується Гітлєрова сила.

Чи Так Розвязувати Жидівсько-Польське Питання?

Вважаємо, що є добрим явищем, коли на американській землі сходяться різні національні ґрупи і дебатують над розвязкою конфліктів, що засіювали в Европі між народами, до яких себе ті ґрупи зараховують. А думаємо, що це добре тому, що припускаємо, що ті, що сходяться і дебатують, певно вже набрали хоч трохи американського світогляду та пізнали ті принципи, які визнає американська демократія, ось та глибока й справді ідеалістична демократія, коли думає про новий порядок у світі, про кращі відносини між народами. Бо як так, то є надія, що з таких дебат може вийти якась користь для тих, для яких спірні питання є життєвими.

З цього боку глядимо теж і на ту дискусію, що її ведено двома наворотами з нагоди відчиту, влаштованого в Ню Йорку Товариством Польських Правників на тему жидівського питання в Польщі. Тим більше, бо як виходить з того, що пише про цей відчит і дискусію Міхал Панькевіч в нюйорській ґазеті „Нови Сьвят" (з 6. травня), то між присутніми на відчиті були визначні польські та жидівські особистости, політики, професори, урядовці польського консуляту і т. п. Усіх їх, пише Панькевіч, „привела на відчит журба за завтра Польщі, бажання знайти спільну мову, а може й охота повести спільну боротьбу за кращу будуччину".

У вражіннях з цього відчиту стверджується, що весь час панувала там велика гармонія, якої „ніщо не нарушило", ніякий спротив, ніякий немилий інцидент. Всі говорили дуже щиро... А д-р Ляндав, вказуючи на чому повинні бути побудовані жидівсько-польські відносини, цитував навіть найбільшого польського поета Міцкевича, що мав написати таке:

„Не без причини Провидіння постановило, щоби жиди так довго істнували між поляками, та щоби їхня судьба була так тісно звязана з судьбою поляків".

Теж зацитовано жида Арманда Леві, приятеля Міцкевича, що твердив, що Міцкевич звик був говорити:

„Без вирятування жидів Польща не може воскреснути. Та якщо, в що одначе не вірю, Польща воскресне без вирятування жидів, то надовго не вдержиться".

Ось такі цитати, як і арґументи іншого роду, становили підложе, на якому відбулась дискусія про поліпшення жидівсько-польських відносин в Польщі.

Згадуючи за те, зазначимо, що на те, що досі ми навели, глядимо як на таке, що виходить з доброї інтенції. Та тепер приходимо до чогось іншого. А іменно до статистики населення Польщі й тих консеквенцій, які з неї витягнено в статті п. Міхала Панькевіча. Отже в цій статті стверджується, що менш більш правдивою статистикою населення Польщі треба вважати ту польську статистику, що походить з 1931 року. А в ній знаходимо такі числа щодо віроісповідання: 20,670,100 римо-кадоликів, 3,336,200 греко-католиків, 3,762,500 православних, жидів 3,113,900 і т. д. А щодо національности: 21,993,400 поляків, 3,222,000 українців, 1,219,600 русинів, 138,700 росіян, 2,732,600 жидів і т. д.

Не входимо в те, чи наведена статистика правдива. Ні в те, хто є „русини", бо ті речі усім нам відомі. Проте так є, що це є польська урядова статистика. І з неї, що для нас ось тут найважніше витягає п. Міхал Панькевіч ось таке заключення:

„Вкінці, хто тільки трохи визнається на малопольських відносинах, той знає, що жиди самим фактом свого існування переважували в бік польскости цілої Малопольщі..."

А далі пише ще таке:

„В львівськім воєвідстві творимо разом з жидами більшість.

„Нема жидів в Малопольщі, то стаємо ми (значить: поляки. — Ред. Св.) відразу і безапеляційно меншиною і то на величезних просторах тої гарної польської землі від Збруча аж майже по Сян".

З тих цитатів виходить, нащо треба полякам жидів. Ось ці цитати це є „арґументи", чому полякам треба прийти з жидами — до порозуміння. Написано отже просто, отверто й щиро... Треба полякам жидів, щоби в Малопольщі розвадити природну українську більшість, а збудувати штучну — польську...

Бо з відчиту і дискусії, як про це реферується, можнаб набрати враження, що як поляки так і жиди ніби це добре розуміють, та що ніби з цього боку глядять і на польсько-жидівську злагоду. Та ми таки не хочемо припускати, щоби тут на американській землі можна було підходити до розвязки таких проблєм в ось такий цинічний та неморальний спосіб, та щоб не знайшлися між жидами люди, що не запротестувалиб проти такої поведінки. Бо коли ми хочемо допускати і по тій війні ось такі методи, то пощо воювати з націстівськими чи комуністичними методами? Тому пождемо, що скажуть на це жиди з Західної України, чи з Галичини, хоч властиво моглиб про це цілком добре сказати слово будь які жиди, чи вони є за такі методи підходу до розвязування жидівських проблєм не тільки в Польщі, але й в інших краях. Очевидно, що вони на західно-українських землях, зокрема в Галичині, набирають спеціяльної гостроти, а тим самим і ваги. Тому саме і підносимо ту справу як дуже серіозну і глибоко дотикаючу того українського народу, з якого походимо.

Жіноча Праця — Підчас Війни і по Війні

Думаючим жінкам насуваються вже нині питання про їх працю — не підчас війни, а по війні. Багато з тих питань це спільні питання праці взагалі, праці мужчин і жінок. Деякі це спеціяльно питання, що відносяться до жінок.

Передовсім підчас цеї війни до праці за гроші втягнено зовсім немале число жінок. Уродове бюро перепису обчисляє, що в лютім 1943 року в американських промислах працювало вже 15 міліонів жінок. Догадується воно, що до кінця цього року треба буде додати ще 2 міліони 750 тисяч до 5 міліонів робітниць. Чим довше буде тривати війна, тим більше буде жінок у промислах. Якби війна потривала довго, то Америка може наближитися до стану Британії, де робітниці становлять 80 процентів робітництва. Довшої війни відай можна скорше сподіватися, ніж короткої. Нині може зовсім легко припустити, що зо закінченням війни принаймні двацять міліонів жінок буде особисто заінтересованих у стані промислів і праці.

Возьмім тепер перше основне питання: чи буде праця, чи може буде знову масове безробіття? Чим ближче край підійде до того стану, в якому кожний здібний до праці дістане роботу, тим більші шанси будуть мати дівчата й жінки повертаючих вояків посвятитися виключно домашній господарці. Всім ще стоять у памяті 1930-ті роки, коли жінки мусіли йти на роботу без попереднього досвіду, бо приходи з мужеської праці стали такі малі, що їх треба було доповнити приходами жінок. І чим більше охочих до праці, тим менше було праці. Якби при розпущенню армій голови родин не могли найти праці, то жінки певно будуть докладати всіх сил, аби збільшити дохід родини. Тоді не лише жінка здемобілізованого вояка, але й жінка, котра взялася за роботу з патріотизму, може найтися перед новою проблемою: невжеж повоєнний світ не дає нормальному робітникові праці?

З питанням постійної праці звязане інше: кілько молодших женщин, які нині пішло до промислів, не буде мати нагоди до подружжя й домашнього життя? З тих женщин, що підчас війни привикли до певної самостійности, певно багато захоче далі мати працю навіть тоді, як їх умовини не заставлятимуть їх заробляти на себе. Багатьом прийдеться покладатися щодо удержання себе на власну працю все своє життя. Такі жінки певно будуть домагатися права до занять, які вони взяли з патріотичних мотивів і в яких вони набули немалий досвід.

До того війна принесла певну переоцінку жіночих здібностей до різних робіт. Жінки як ґрупа навчилися нових робіт і добилися нових нагод у праці. Багато фабрикам можна було перевести нанимання жінок до праці тільки завдяки поважному вкладови гроша в навчання жінок, перебудови будівель, тощо. Чи по війні ці фабрики мали би просто викинути в болото всі ці так вложені капітали? Вже сама людська безвладність захотіла би удержати жінок у тих фабриках, де вони найшлися підчас війни й вдержалися при праці через довгі місяці.

Колись жінки мали немало клопоту з тим, як погодити свою працю з вимогами домашньої господарки: коли йти на закупи? коли видавати шмаття до пральні? коли купувати черевики для дітей? як дбати за хору дитину? Давніше фабричні заряди не дбали за те, аби жінці помогти розвязувати ці справи. Від коли одначе промисли краю щораз більше покладаються на жінок, від тоді можна признати загальною тенденцією заходи йти жінкам на стрічу в цих справах. Жінкам дають нагоду на закупи. Дозволяють їм починати роботу, коли їм найвигідніше відбути подорож до фабрики. В Анґлії пішли ще далі; там у великих фабриках дають нагоду жінкам брати іду з фабрики домів, там заведено громадянські встанови для опіки дітей працюючих матерей. Все це очевидно підносить питання: що буде з тим усім після війни? Чи встанови для дитячої опіки, громадянські кухні, догідний транспорт мають бути задержані зо закінченням війни, чи викинені на смітник? Є в Британії люди, які хочуть їх задержати, а то й поширити, а є й інакші люди. Що робити нам в Америці?

Неменше цікаві питання підносяться в справі заробітків. Давніше жіноча праця оплачувалася звичайно нижче мужеської. Підчас війни багато підприємств прийшло до переконання, що це не є слушне. Багато робітничих юній заявилося за рівну заплату для обох полів. За місце старої засади заплати після полу висувається новішу засаду заплати після джабу. Якжеж буде по війні? Кому буде роботодавець давати роботу, коли до неї зголоситься чоловік і жінка, а кожне буде домагатися такої самої заплати? Здається, що серед таких умовин не буде легко придумати плян, який був би справедливий для повертаючих з війни мужчин. Вже тепер вписують у робітничі контракти постанову, що першенство до праці мають ті, що на ній довше працювали, без огляду на пол.

Нема теж сумніву, що з кінцем війни жінки будуть мати багато більшу силу в своїм відношенню до роботодавців, ніж вони мали давніше. Вони не лише пішли до фабрик у великому числі, вони посунули теж масово до робітничих юній. Вони навчилися в них немало, як це знає кожний, що приглядається діяльности робітничих юній та різних робітничих або жіночих освітних орґанізацій. Жінки вчаться працювати разом і вчаться разом обороняти свої інтереси. Як скінчиться війна, то й підприємці [illegible] переконаються, що жінки мають багато кращий досвід і свідомість своїх інтересів, ніж вони мали давніше. До того багато жінок навчиться певно вживати ще одної сили, а саме сили здисциплінованого виступу. До того багато з них буде находитися на важких становищах, а багато буде „робити великі гроші". Таких річей не буде легко зректися, і тому певно можна сказати, що жінки, і особисто, і як ґрупа, будуть певно побиватися за те, аби задержати в своїх руках усе це, що вони підчас війни добули.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ЗАРУЧИНИ

ЕТЮД

І. БІЛОУСЕНКА.

1)

Стояв похмурий осінний день. Дощу не було, але повітря повне було тією неприємною вохкістю, що проймає наскрізь. Брудні, оловяні хмари ліниво сунули угорі, накидаючи на все сірявий, сумний колір. Потемнілі хати так непривітно виглядали з під мокрих стріх, неначе й вони, враз з усією природою, переживали тяжку втрату літньої ясної доби. Замісць колишньої зеленої роскоші садків де-не-де теліпалось на деревині пожовкле, мокре листя.

Селом їхала чимала бричка, запряжена трьома кіньми. Такі брички добре відомі на Поділлю і називаються „нетичанками"; ними звичайно їздять старосьвітські панки-дідичі та батюшки, що не потяглися ще до модних дрожок та фаетонів. На бричці з двох боків вбирали в себе очи дві поважні постатті, як видно — панотця та його дружини, а по середині між ними сидів молодий паничик у величезному кашкеті з кокардою та червоними кантами (випусками); кашкети ці носять укінчені семинаристи, що займають по селах учительські посади, та хотять придбати собі більшої поваги цими ознаками „начальничого" стану.

У всіх трьох був якийсь надзвичайний, навіть трохи святочний вигляд. Особливо була збентежена матушка. Через те, як вона метушилася час від часу, та аж нахилялася наперед, неначе бажала запомогти бідолашним конятам, що ледве тягли бричку по грузькій дорозі, — знати було, яка її брала велика нетерплячка. Напружений її настрій передавався навіть фурманови, що з незвичайною для попівського наймита енерґією погукував на коней та похлястував їх батогом, турботно придивляючись разом, чи не порвалася де мотузяна справа.

Зовсім інший характер мав святочний вигляд паничика в кашкеті. Обличчя його було довге, сухорляве та якогось сірого коліру; цим коліром однаково визначалися і його лице і очи, і навіть борода та вуса, що встигли вже засіятись по обличчю. Він не виявляв разом з іншими подорожніми енерґічної, веселої нетерплячки, навпаки: він був дуже серіозний і навіть замислений. Думки ледви чи тішили його своїм змістом, бо сам він якось похнюпився, згорбився і навіть кашкет з кокардою та кантами, що в звичайні часи так бадьоро ніс і зовсім стратив свій звичайний задиркуватий вигляд.

— Що це наш жених так похнюпився? — звернувся до молодика батюшка, що почував себе тут спокійніше за всіх і міг навіть помічати за іншими. — Так це ви наче не свататись, а на похорон їдете. Е, погано, паничу, не годиться так! Та яб на вашому місці ходором ходив тут, а ви мало не румсаєте.

— Та дай ти спокій чоловікови! — обізналась до нього мутушка, що була дуже знервована і ладна була причіпитись до чогоб не було. — Чоловік на таке діло їде, то й мусить обміркувати все, як слід. Не кожний, як ти, може ходором ходити, їдучи сватались! — додала матушка вже з серцем і не без прикрости.

Той якось ніяково лупнув очима і, винувато усміхаючись, дивився у бік. Пригадав він собі, як сам їхав колись сватались, як справді не геть-то замислювався над тим, і щиро пожалкував тепер, що „не обміркував тоді всього, як слід"...

— Та й чого вам справді журитися? — почала сама матушка, звертаючися до хлопця. — Щож то, ми добра вам не зичимо, чи що? Виж знаєте, що ми не веземо вас абикуди?

— Воно то так, а всеж якось...

— Та чогож вам ще? Вониж люди не бідні, — дадуть все, що слід. Тисячів дві або й три навіть, я голову дам відтяти, що дадуть. Та тож Іванівка — парохія на всю округу. Дітей у них більше нема, то й все буде ваше. Та я знаю о. Терентія: він не вкривдить рідної дитини!

— Колиж я її всего раз тільки й бачив...

— А Господи! чи тож конче треба, щоб зо всією церемонією їздити й бувати, приглядатися. Бачили її, подобалась вам, — ну й годі! Ви спитайте, чи довго от хоч би й ми з своїм старим зналися перед шлюбом? А про те живемо! — і матушка спробувала ласкаво поглянути на „свого старого".

Батюшка на цім слові знов повернув голову у бік, ніби вглядався в чиєсь подвіря, і затаїв не зовсім легке зітхання. Замовкла й матушка. Фурман погукував на коней. Жених теж мовчав. Він сам не міг розібрати, що творилось в душі його, — так там усе було неясно, темно, хаотично. Всеж він розумів, що його сваха надто вже грубо дотикалася до тонких інтимних сторін душі його, які він в усякому разі вважав заповідними. Ніяк не міг він спекатись такого враження, що він грає досить стидку ролю безгласного сотворіння, якому, наче на ярмарку, підшукують пару. І в серці його ворушилось неприємне, навіть вороже почуття до матушки, яку раніше він вважав за великий авторітет у матримоніяльних, ба навіть і взагалі в сердечних справах; він обурювався і його підбивало сказати своїй свасі щось незвичайне, неприємне.

Але матушка цего не помічала і провадила своє далі.

— Докиж вам справді оттак вичікувати? — говорила вона. — Вжеж три роки буде, як ви скінчили семінарію. Не вік же вам учителювати! Треба й женитися та йти на парохію, а то так і мохом поростете; який, вибачте, дідько тоді й піде за вас. А Соню я знаю; вона дівчина гарна, господиня. Ви не дивіться, що вона трохи засиділась в дівчатах. Ви думаєте, мало її святали? Та колиж ні, все не до вподоби, все перебирала, якогось принца сподівалась. От і діждалась того, що всіх відбила від себе, ніхто й у двір тепер до неї не плюне. А чим, здається, не дівчина? Ви може думаєте, що вона така стара вже? Їй Богу, їй тепер усього двадцять третій рік іде. Вонаж на наших очах і вродилась і виросла, — яж знаю!

Довгоб ще матушка провадила свої вмовляння, колиб коні не довезли нашу компанію до обійстя Іванівського батюшки. Візджаючи на подвіря, матушка всеж уважала аз потрібне зробити коротке резюме всіх своїх попередніх балачок.

Гладіть же, Петре Даниловичу, — звернулась у останнє до панича матушка, — не повертайте назад оглоблів. Ми зробимо все, що від нас належить, то й ви не псуйте справи .Покажіть, що ви розумієте своє щастя.

Але Петро Данилович, видно, погано розумів своє щастя. Коли підїхали вони до самого ґанку, то він так скулився, неначе хотів весь увійти у своє пальто і там глибоко-глибоко заховатись, — що сам сват батюшка жалісливо похитав з співчуттям головою.

(Дальше буде).

Огляд Новин

(Подає Елмер Дейвис, Директор Бюра Военних Інформацій).

Націстична пропаганда нанесла Обєднаним Державам удар.

Коли для німецьких армій положення стало досить поганим, німецька пропаганда здобула успіх, довівши до зірвання дипльоматичних відносин поміж Росією та польським урядом на вигнанню. Спосіб, яким націсти добилися того є добрим прикладом науки Гітлера, виложеної в його книжці „Майн Кампф", що люди скорше можуть приняти велику брехню ніж малу.

Як вам відомо, коли німці подолали Польщу у вересні 1939 року, росіяни окупували Східну Польщу, забравши в полон тисячі польських вояків. В червні 1941 року, коли німці напали на Росію, вони заняли всю ту територію і від тоді тримали її. Тепер — майже два роки пізніше — вони несподівано заявили, що біля Смоленська знайшли тисячі трупів польських старшин, які — згідно з заявою націстів — були замордовані росіянами три роки тому назад.

В багатьох відношеннях ця справа виглядає дуже штучною. Перш за все націсти зовсім не певні щодо числа замордованих. Колись японці і французький уряд у Віші пускали чутку про те, що румуни були замордовані в Одесі, а не поляки в Смоленську. Казали, забитих десять тисяч, потім дві тисячі, потім пять, зрештою вирішили, що дванадцять тисяч. Рим і Берлін не згідні щодо того, в який спосіб замордовано. Кажуть, що трупи ліпше виглядають, ніж це можливе після трьох років. Німці кажуть, що росіяни дуже старалися сховати могили і в той же час нібито поховали кожного замордованого в уніформі і з індентифікаційною карткою. Пропозиція, щоб Інтернаціональний Червоний Хрест дослідив ту справу, не має підстави, бо той район є під контролею німців. Вони могиб легко показати членам слідчої комісії трупи в уніформах, з індентифікаційними картками; але в який спосіб комісія моглаб рішити, хто забив тих людей; росіяни чи німці? Відомо, що німці замордували тисячі поляків вже тоді, як боротьба була скінчена. Якщо вони, напавши на Росію, знайшли табор, наповнений польськими полоненими, найбільш правдоподібним є, що вони їх забили самі — якщо не зразу, то пізніше, коли потребували трупів для пропаганди.

Треба памятати, що коли німці напали на Польщу, вони повідомляли світ, що знайшли тисячі могил німецьких цивільних людей, замордованих поляками. Мало хто тому вірив. Тому кожний поляк, що памятає те, не повинен вірити цій історії, особливо зогляду на цілі тої пропаганди.

Перша ціль, звичайно, є — відтягнути увагу цілого світу від масових вбивств, які переводять німці постійно над польським населенням вже три з половиною років. Ці вбивства на сьогодня такі численні, що виглядають як навмисне винищування польського народу. Друга ціль — викликати підозріння і недовіря поміж Росією та Обєднаними Державами. Це було би на руку німцям. Безпосередньо це могло би перешкодити у війні, яку ми всі провадимо з Німеччиною. Посередньо, це могло би підняти мораль німецького населення в дома. Є багато доказів, що поміж німецьким цивільним населенням, ба навіть і в армії, все більше і більше втрачається віра в остаточну перемогу над всіма їхніми ворогами.

Але націстична пропаганда багатьох з них переконала, що Америка і Британія кожного дня можуть відкликати війну, заключити компромісовий мир та лишити німцям вільну руку в Росії. І безперечно багато більше людей повірилиб тому, якби були непорозуміння поміж Росією та іншими з Обєднаних Держав.

Ця справа вважалася поляками і росіянами справою, що торкається тільки їх самих. Якби вона остаточно вирішувалася на тій основі, то рішалаб величезна перевага сили Росії. Але все, що торкається розбиття поміж Обєднаними Державами зачіпає кожну з тих держав — включаючи і Злучені Держави, бо ми повинні триматися разом, щоби виграти війну. Після війни, якщо Обєднані Держави надалі будуть триматися в справі колективної безпеки, буде менше небезпеки, що якась велика держава схоче запевнити собі безпеку за ратунок слабших сусідів. Тільки в такий спосіб можна розглядати цю справу — як частину справи світової безпеки.

Дж. Малей.

Пята Морська Битва за Соломонові Острови

(ОНА). — Японці любили хвалитися, що вони мають найсильнішу морську фльоту, але як прийшло до зударів з нашою американською, то показалося, що ніпонці забагато про себе думали. Повернувші з Південого Пацифіку американські моряки, які брали участь в битвах за посідання Соломонових Островів, оповідають дещо про пяту зустріч нашої фльоти з ніпонською. Імена цих моряків Том Пейдж, Берні Венке і Я. Чік. Вони кажуть, що виплили з Америки новим воєнним кораблем, який ще не був в битві. Японці вже кілька разів передтим нападали на нашу фльоту, але завше програвали битву і втікали. Але тому, що вони люди вперті, то переорґанізувались і знову вертали.

Пята битва за Соломонські Острови почалася ніччю 14 листопада 1942 року. Наша велика й модерна фортеця, в супроводі кількох дреднавтів і воєнних кораблів, наскочила на частину ніпонської фльоти, що ховалася біля острова Саво. Це було недалеко Ґвадалканалу. Ніч була темна і ніхто не міг напевно знати, яка ніпонська фльота завелика. Ми плили вперед. Десь коло півночі наші вавважили, що недалеко нас находиться три ніпонські воєнні кораблі. Зараз дали знати головному командантови нашої фльоти і адміральський корабель почав стріляти. По девятій сальві головний ніпонський корабель загорівся і був сильно ушкоджений.

Ніпонці були несподівано заскочені і неприготовані до серіозної оборони. В їхньому штабі панувало заміщання. Хтоб то був сподівався, що енкі в ночі нападуть. Ворог боронився, але його так приперто до стіни, що японці почали тратити голови. Ми були панами ситуації, але проте не спускали ворога з ока і як тільки почало просвитати, то наша фортеця отворила вогонь. Наші хлопці стріляли з найтяжчих гармат і з такою точністю, що ворожий корабель пішов на дно моря за першим стрілом. Потому другий загорівся і японці скакали у воду як жаби. Ми переконалися, що наша фльота сильніша, та що наші гарматчики вміють стріляти. Задурно хліба не їли.

Розуміється, що ми також мали втрати. Ворог сконцентрував свою силу і потрапив затопити три нищителі. Один з найбільших японських воєнних кораблів кляси Конґо обстрілював нашу фортецю цілою силою пари, але вона не дала себе затопити. Навпаки, непереривний вогонь з її тяжких гармат післав японський корабель на дно моря. Це була найбільш болюча для ніпонців втрата, бо вони собі гадали, що їхнього велитня ніхто не потрапить затопити. Оставшіся ніпонські дреднавти розсердились і обсипали нас таким градом куль, що здавалося, що приходить кінець світа. Вони хотіли пімститись і післати нас рибам на снідання, але мали закороткі руки. Наша фортеця була засильна для них. Хоч ніде правди діти ніпонці засипали нас шрапнелями до того ступня, що на палубі не можна було нічого робити.

Наші канони були в роботі цілий час. Гарматчики не переставали стріляти. Великі канони були направлені далеко на втікаючі ніпонські воєнні кораблі, а менші нищили їх транспорти і кружляки. Наша фортеця зробилася такою горячою, що хлопці вмлівали. Гук був такий сильний, що здавалося приходить судний день. Вогненні язики нових канон дражнили ворога, не давали йому спромоги зорієнтуватися і він кидав собою як покалічений лев. Бій був завзятий, впертий і рішучий. Ми хотіли його знищити на порох, а ніпонці не давалися. Вониж рахували себе непереможними. Казали, що їхня воєнна фльота найліпша на світі. Їхні моряки гинули як мухи, але стріляли, бігали з одного місця в друге і гасили вогонь. Ніпонська команда не оглядається на страти.

Але ми теж не приїхали на „пікнік". Наші моряки боролись як льви. Умучені гарматчики обтирали з себе піт і стріляли. Постійно влучно і безцеремонно. Стріляли в те місце, звідки падали на нас ворожі кулі. А їх було як граду. Ворог був знаменито приготований і якби йому було вдалось на нас напасти, несподівано, то можна собі представити, що то булоб. Але ця штука йому не вдалася. Замісць атакувати, він мусить боронитись. А це не є тесаме. Тепер ми є панами ситуації, не він. Хоч переживаємо страшне пекло, але нищимо ніпонську морську силу і залізом переконуємо зарозумілу ніпонську адміраліцію, що вона перечислилася; що недоцінювала нашої морської сили і здібности наших гарматчиків. Тепер вже буде знати, що американський нарід не дасть ніпонцям права по собі їздити. Вони собі гадали, що то з Грицем справа, але відтепер будуть про нас інакше думати.

Моряки Робетсон і Венке, які брали участь в пятій морській битві за Соломонові Острови, кажуть, що того бою ніколи в житті не забудуть. Він був такий завзятий, інтензивний, страшний і тяжкий, що ні одна жива душа, яка там була, не потрапить його забути. Це було чисте Дантове пекло. Гук, кулі, шрапнелі, бомби, вогонь, всьо, що хочете — так ділали на нас, що один з найбільш відважних моряків, стоючи на призначенім пості, постійно повторював: „Господи Боже, я боюся. Я дуже боюся. Я що ніколи в житті так не боявся". І він був прав. Бо це була така битва, якої наші хлопці ще не переживали. Це був бій на життя і смерть. Або ми їх переможемо, або вони нас.

Розуміється, що перемога була по нашім боці. Мусіла бути. Вперті ніпонські самураї не могли виграти децидуючої битви за контролю Тихого океану, бо це був би скандал. але як прийде до бою за те, Ворог може робити, що хоче, хто має запанувати над світом, то вільний дух американського народу не дасть себе перемогти. Самураї вже від десяток літ приготовлялися, аби взяти контролю над світом і зробити нас своїми слугами, але тепер переконалися, що не легка справа. Бо хоч вони нас заскочили і в скритий спосіб напали на нашу землю, то цілі своєї не досягнули. Нападений американський нарід піднявся і тепер систематично відплачується ніпонцям за їх підлий напад.

Американська армія і фльота, американські вояки і моряки, це сини вільного народу, які знають за що кров свою проливають. За ними стоїть стоміліонова маса свобідних людей, фармерів, робітників, купців і підприємців, які роблять все, що є в їх силі, щоб Америка здобула перемогу. І будьмо певні, що здобуде.

Американське морське військо, американські моряки і їх команданти є запорукою цього. Ніпон буде знищений, його звірства поповнювані на наших авіяторах будуть відімщені. Винні японські команданти мусять відповісти за свої кримінальні вчинки. Ми не боїмось їх погроз і будемо воювати доти, поки вони цілком не піддадуться.

Про це не може бути двох думок. Запитайте першого-ліпшого американського моряка, а він вам відразу скаже, що маючи таку знамениту воєнну фльоту, добре тренованих гарматчиків і авіяторів, американський нарід здобуде перемогу і збереже демократичний лад не тільки в Америці, але й в цілому світі.

НАРОДНЯ ПІСНЯ І МУЗИКА ЯК ЖИВОТВОРНИЙ ЧИННИК УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

На сю тему виголосив реферат декан Колінґвуд, професор музики Саскачеванського університету. Був це вечірок української музики й пісні влаштований студ. організацією „Альфа Омега" при Саскачеванському університеті, 1. березня цего року. Місце, малий театр на університеті. Учасників 60—70. Студенти й визначніші українці Саскатуну.

Було то в Парижі, — говорив декан Колінґвуд, — в російській амбасаді, на Великдень, як перший раз почув я українську торжественну Службу Божу, й воскресні пісні. На мій запит, що то за хористи? — амбасадор відповів, що то люди з „малоросії". Власне ті „малороси" дуже припали мені до серця. Я, казав прелеґент, полюбив ту грімку, голосну, як дзвін, українську пісню. А ще більше довідавсь я про українську пісню, музику, звідуючи Петроград, Москву. Там і познайомивсь з українськими талановитими композиторами, музиками, диріґентами, хористами. Переважаюча їх частина повнила „царську" оперову капелю. Взагалі то з України рекрутовано так хористів як і оперових мистців.

Бо Україна то чарівний край. Вже сама природа, лагідний ніжний клімат благородно виховує там людей чарівними голосами. Що за дзвінкі сопрани, мельодійні тенори, як грім баритони, найславніші баси на світі на одну октаву нижче співають від басів інших націй!

Прелеґент продовжав: музика, пісня, то мова, що всім зрозуміла. Українські народні пісні, коляди, щедрівки, гаївки, то неоціненний скарб, що безсмертної слави, один з найбільших українських композиторів, Лисенко, полишив для своєї нації, а церковні так високо-мельодійні твори Бортнянського, це разом пребагатий скарб не лише для української нації, але і для всіх націй світа. Обидвох я студиював. Вони мені, як прочим нашим західникам відкрили чар і багацтво української пісні й музики.

Нарід невміручий з такими композиторами і з такою чарівною піснею і музикою. Бо це не ця модерна музика, тра-тра-трата, що приходить до нас із полудня (з Америки), що живе місяць, рік, і безповоротно загибає, це пісня, музика, що століттями живе. Ця пісня і музика вічна. За князів нею співали і грали, козаки нею бавились, веселились, і сучасність нею живе, бодріє. Там за морем і тут в Канаді в Америці, де лише українці живуть, та сама пісня і музика залізним вузлом держить народ в купі, в єдности. Чи в гаразді, чи в неволі, то та пісня, музика, дає підйом духа, силу, віру в перемогу й побіду. Бо пісня і музика, то голосніша чим нинішні громові воєнні стрільна.

Це в начерку були слова проф. Колінґвуда. По цім переграно цілу низку українських кружків. Так народні пісні, коляди, щедрівки, кусники зі Служби Божої, та музикальні кусні. Варта, щоб були більше добірніші кружки. Приміром бракувало творів проф. Кошиця.

Проф. деканові музики Колінґвудові сердечна вдячність і наша пошана за його труд і посвяту, за річевий виклад і щире признання високої цінности української пісні й музики. — („Будучність Нації").

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

КЛІВЛЕНД, О.

Шевченківське свято.

В неділю, дня 11. квітня, Українські Злучені Товариства в Клівленді влаштували Шевченківське Свято в Українськім Народнім Домі.

Предсідник Злучених Товариств, адвокат О. Е. Малицький, отворив свято коротким ядерним вступним словом про найбільшого Сина України, Тараса Шевченка. Після нього говорив по анґлійськи адв. Іван Білинський, що змалював життя Шевченка та передав думки його.

Прегарно пописався своїм баритоновим сольом Володимир Волянський, який відспівав кілька українських і анґлійських пісень. При піяні акомпаніювала йому панна Климентина Купчевич. Святочну промову виголосив п. Степан Фік, який приїхав на це свято з Питсбурґ, Па. Його промови слухали приявні з великим задоволенням.

Адв. Малицький промовив до присутніх, щоб зложили щиру жертву на повоєнну поміч своїм братам на рідних землях. Приявні відгукнулись на поклик і зложили на цю ціль $90. Дальше виступив знову п. Волянський зі своїм чудовим співом. Він мусів ще й додатково заспівати кілька пісень.

Гарно випала також гра на піяні панни Климентини Купчевич, яка відограла вязанку українських національних пісень, за що публика нагородила її гучними оплесками.

На закінчення промовив о. П. Білон. Навязуючи змагання Шевченка за свободу свого народу до змагань Америки у теперішній війні, закликав всіх до закупна державних бондів Америки. Казав, що тим способом поможемо нашому урядови успішно вести війну проти диктаторів, а рівночасно поможемо своїм синам і дочкам в Американській Армії.

Свято закінчено відспіванням національного гимну.

Сольові виступи Олени Муран відпали з причини її недуги, як теж відпали хорові виступи „Бандуриста", який зовсім здекомплітований тому, що співаки пішли до війни.

Назагал свято робило враження врочисте й поважне.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Вудбайн, Н. Дж. — В дописі з 28. квітня має бути: Зібрано на А. Ч. Хрест $20. Зібрала Меланія Цуцура Лі. Будинок купив о. Микола Левицький в Денерзвил.

І. Ф. — Будьте певні, що й для нас добра мука відчитати нераз імена, що їх подають дописувачі. А часто годі доглупатись, про що властиво іде. Не нарікаємо, бо знаємо, що пишуть люди, яким писання тяжко приходить, а ті, що моглиб краще написати, звичайно заліниві взятись за це.

Шамокінський. — Нащо простувати? Хіба ви надіялись, що в большевицьких У. Щ. Вістях може бути щось інше. Що вони написали звичайну і цілковиту брехню про концерт Шевченка та промову, як і про все інше, це для них — річ природня. Але зате у вашій громаді маєте ще один доказ пізнати, чим є така ґазета як большевицькі Українські Щоденні Вісти, та якими є ті, що до неї дописують. Не тільки у вас можуть всі люди посвідчити, що все, що там написане про Шевченківське свято в Шамокін є від початку до кінця неправдою, але таке саме можна сказати і про інші дописи, що є в тій ґазеті, що взяла собі за ціль ось такі неправди писати і поширювати.

О. С. — З матеріялом буває часто таке, що це, що інтересує одного, не цікавить другого. Та всякі завваги приймаємо завжди з подякою і стараємось до них пристосуватись, якщо це можливе і доцільне.

Н. М. — Вірш має недомагання щодо мови і форми, хоч зміст добрий. Годі помістити.

EVERYBODY EVERY PAYDAY 10 IN WAR BONDS

ВАЖНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ
ДЛЯ УРЯДНИКІВ УКРАЇНСЬКИХ І СЛОВЯНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Д-р Вилйем Гол-Голден

знаний дослідник радо згодився на висвітлення

ФІЛЬМИ

його подорожі по Британській Ґінеї до Амазонки. Ці фільми, на нашу думку, будуть особливо інтересними для тих, котрі тепер студіюють повоєнні проблеми переселення.

Ці фільми будуть висвітлені

в **EXPLORERS CLUB**

10 WEST 72nd STREET. NEW YORK CITY

В СЕРЕДУ, 12. ТРАВНЯ (MAY 12, 1943)

в годині 8. ввечір. — Вступ вільний.

Щиро запрошуємо всіх урядників українських і словянських організацій прийти на цю дуже інтересну виставу.

Випродаж Книжок

ІСТОРИЧНІ, СЕНЗАЦІЙНІ Й ВОЄННІ ОПОВІДАННЯ,

Гавриляк Ілько: **Тернистим шляхом** — $ .30
Син України. Історична повість у трьох частях з ілюстраціями і мапою. Брош. — $1.25
Іван Бутера: **Українське Весілля на Лимківщині** — $ .40
Остап Мисевич: **Український Весільний Обряд у Бойківщині** — $ .60
Юліян Тарнович: **Ілюстрована Історія Лемківщини** — $1.00
Великий Сонник з Нумерами. Брош. — $ .40
Міліони Снів. Український Сонник. На підставі Халдейських, Єгипетських та Перських джерел. Без нумерів. Брош. — $ .60
Полянич Б.: **Кімната з одним входом.** Сензаційна повість — $ .50
Полянич Б.: **Товариші успіху.** Сензаційна повість — $ .40
Горишівський П. І.: **Під прапори Хмельницького.** Історичне оповідання з передмовою М. Голубця. Опр. — $ .75
Островський В.: **За грошем.** Оповідання — $ .50
Голубець Микола: **За український Львів.** Епізоди боротьби XIII—XVIII. в. — $ .25
Голубець Микола: **Гей, видно село.** Нарис. Опр. — $ .75
Вволес Л.: **Бен-Гур.** Повість з часів Ісуса Христа. Опр. — $1.25
Гашек Ярослав: **Пригоди доброго вояка Швейка в Світовій Війні.** (Швейк на фронті). Авторизований переклад з чеського — $ .90
Гашек Ярослав: **Пригоди доброго вояка Швейка в Світовій Війні.** (Швейк в Запіллю) — $ .90
Гребінка Е.: **Чайковський.** Історична повість. Опр. — $1.25
Грінченко Б.: **Соняшний промінь.** Повість — $ .65
Георг Л.: **Спомини з сербського фронту.** Дивні пригоди австрійського вояка — $ .35
Дерлиця М.: **В млаках.** Повість — $ .40
Дежеліч В.: **Софію вибрав.** Історична повість з часів візантійського цісарства. Переклав М. Фірак. Опр. — $ 1.25
О. Луговий: **Визначне Жіноцтво України,** бр. — $1.50
Як стати горожанином Злучених Держав — $ .30
Українсько-Англійська Кухарка (Cook Book) — $ .75
Косач Юрій: **Сонце в Чигирині.** Повість про декабристів на Україні. З послівям і примітками М. Голубця. Брош. 50 ц. Опр. — $ .75
Короленко В.: **Серед лихих людей.** Повість — $ .50
Ткачук В.: **Сині чічки.** Нариси — $ .40
Матісен В.: **Зачарований годинник** — $ .20
Опільський Юліян: **Іду на вас.** Історична повість. Опр. — $1.25
Опільський Юліян. **Золотий лев.** Оповідання — $ .30
Підмогильний В.: **В епідемічному бараці.** Нарис. Цей нарис молодого талановитого автора малює як неможна краще атмосферу, в якій живе сучасне покоління на Україні — $ .30
Поліщук К.: **Гуляйпільський батько.** I—II Том. Опр. — $1.25
Приймак Михайло: **Кстини.** Картина з Лемківщини — $ .10
Рогова О.: **Син гетьмана.** Іст. роман з часів Б. Хмельницького. Опр. — $1.25
Сімович Василь д-р: **Граматика української мови для самонавчання** та в допомогу шкільній науці. В полот. оправі — $3.50
Толстой Лев: **Відродження.** Два томи в 3-ох частинах — $2.50
Українка Леся: **Приязнь-розмова** — $ .45
Франко І.: **Мойсей.** Четверте видання з передмовою — $ .35
Франко Іван: **Захар Беркут.** Автор малює історію нападу татар на село в Карпатах, якого мешканці не лише потрапляють оборонитися, але й побивають зовсім татарську орду та спинюють дальший похід татар — $1.50
Франко Іван: **З вершин і низин,** збірник поетичних творів Івана Франка. В додатку „Зівяле листя" й „Великі роковини". У біографічнім нарисі Івана Франка (написав Василь Верниволя) є 14 ілюстрацій. В оправі — $3.25
Шевченко Тарас: **Кобзар,** з портретом автора, сторін 707, оправлений $2.50
Шевченко Тарас: **Твори Тараса Шевченка,** в 3-ох томах, в оправі — $6.00
Магічні штуки для розваги старих і молодих — $ .20
Про плекання і лічення домашніх звірят. Практичний порадник — $ .25
Вовчко Марко: **Маруся.** Повість — $ .45
Біч Рекс: **Залізний шлях.** Повість з англійського. Опр. — $1.00
Берн Юрій: **Плесом Амазонки** (La Jangada). На укр. мову переклав М. Копій. В двох частях. I і II часть. Опр. — $2.00
Дудко Ф.: **Глум.** Оповідання — $ .35
Монкевич Борис: **Чорні Запорожці.** Зимовий похід й остання кампанія Чорних Запорожців. Зі схемами й ілюстраціями. Опр. — $1.25
Чайковський А.: **Олюнка.** Опов. з життя ходачкової шляхти. Брош. $ .80
Франко Іван: **Лис Микита.** З ілюстраціями — $ .60
Ф. С.: **Бранець морського опришка.** Іст. оповідання — $ .35
Чайковський А.: **За сестрою.** Оповідання з козацької старини з ілюстраціями, семе видання — $ .50
Чайковський А.: **Побратим.** Іст. повість. Опр. — $1.00

*) **УВАГА:** З причини малої скількости примірників, просимо замовляти тільки ці книжки, що є подані у повищім оголошенні.

Замовлення разом з належитістю слати до:

"SVOBODA"

P. O. Box 346 Jersey City, N. J.

Спогад Української Імігрантки

Монтреал (Канада).

Переглядаючи наші газети, я все шукаю, чи не знайду щось про Монтреал. І нераз думала собі: Ох коби чимскорше там повстав відділ У. Н. Союзу, як от в Торонто, тоді булоб і в Свободі більше про те, що там роблять, та як там жиють наші українці. Спитаєте: чому це так. Дуже просто: там я прожила перші три роки свого побуту на американській півкулі. Тому Монтреал близький мому серцю. З нього винесла я багато милих споминів, коли прибула до нього в 1911 році, залишивши своє рідне гніздочко в селі Половім, повіт Радехів, де жила моя рідня Журибідів. Поправді я була виїхала на літню роботу до Данії, до цього прекрасного краю молочарського промислу і управи цукрових бураків, що лишив у мене гарний спомин задля чистоти і взірцевого порядку. В Данії я перебула до листопаду, а потім з чотирома дівчатами приїхала до Канади, заїхавши до дому Івана Теленька в Монтреалі, де жив мій брат Адам.

Ось так опинилася я в Канаді серед своїх фамілиянтів і краянів з Полового, Виткова і Обортова. Та це не заспокоювало туги за рідним краєм. Тільки лекше ставало, як пішли ми на відправу до нашої церкви, що тоді була приміщена в французькім костелі. Відправам згідно з нашим обрядом не роблено ніяких труднощів, а на Боже Тіло ставили на вулицях вівтарі обидвох обрядів. Тоді в неділі було в Монтреалю так спокійно як на селі в старому краю. Не було ніяких торгів. А це помагало імігрантови навикати до нового краю.

В неділі були ми в церкві, а по обіді ходили до читальні ім. Тараса Шевченка, в котрій я згодом стала секретаркою. Це було місце для сходин дівчат, хлопців і старших. Співали собі ріжні народні й патріотичні пісні, що аж луна йшла. І я співала та привчилась много нових пісень. Другим місцем сходин було Товариство ім. М. Драгоманова, що теж живо розвивалось. В церкві співав гарний старокраєвий хор, до якого і я належала, а за котрий дуже дбали Михайло Голембйовський та його дружина Маланка, що родом з Виткова старого. Вона була провідницею в прикрашуванню церкви. А яка то була радість, як приїхав відвідати нашу церкву Преосв. Никита Будка і святив нам білі хоругви, які парохіяни справили з нагоди відвідин єпископа! Я і Марія Прихітко з Виткова були куми при хоругвах.

Мала я стати парохіяльною вчителькою від української мови, але заряд школи не згодився, бо не знала англійської мови. Це було рік по моїм приїзді. Стала нею Марія Крива з Виткова, бо вона була вже довше і ліпше володіла англійською мовою. В Монтреалі було мені як у дома: всюди приятелі, фамілиянти, краяни і товариші з шкільної лавки. Тож і приємно було жити. Але там я і дечого підучилась. Ось там я перший раз прочитала коротку історію України, що її написав М. Грушевський. А читала її довго, дуже довго. Бо була на службі й було мало часу до читання. А нераз дещо прочитала, а на другий день таки треба було вертатись кілька карток взад. Особливо, коли прийшлось читати таке, як про камяну чи деревляну добу. Це було затяжке до зрозуміння. Та як причитала, то дуже тішилась, як власник цеї книжки, Грогорій Шкляр, давав мені признання за те, що я була в Монтреалю перша наша дівчина, що ту історію причитала.

Картки і фотографії з дорогого мені Монтреалю маю в своїх альбумах як дорогоцінну памятку, так, як є нею і свідоцтво з сільської школи, підписане Петром і Ольгою Сопко, що були учителями в мому рідному селі й дуже добрими українськими патріотами, яких рідко.

В часі мого побуту в Монтреалю відіграли ми два представлення: „Наталка Полтавка" і „За сиротою Бог з калитою". В обидвох виступав мій брат, а я грала в другім представленню ролю третої дівчини і тітки Олени. З цього був гарний дохід на церкву. А парохом був щирий працівник, о. д-р А. Редкевич. Дириґентом хору вже покійний Якубович. Як нагадую собі Монтреал, то так, якби чула, як скрипить сніг під ногами, що його там чути на два бльоки. Зима там так як у нас в Галичині. І це теж привязувало мене до цього міста. Та як привезли мене саньми на залізничий двірець Виндзор і я віла до поїзду в 8.40 годині рано, то як опинилась вечером в годині 8.40 в Ню Йорку на 42 вулиці, то очам своїм не вірила, де то я є. І руками доткалась землі, щоби спробувати, чи це дійсно земля. Рано лишила сніги і зиму, а за 24 години їзди залізницею прибула до міста, де не то, що снігу не було, але виглядало, що тут літо...

В Стейтах.

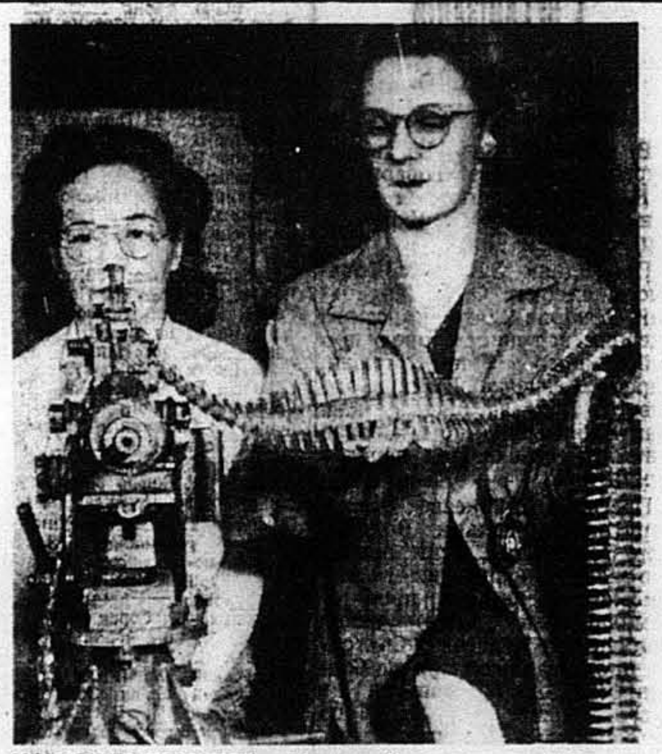
Дня 1. січня 1915 року вступила я на вільну землю Вашингтона. Відразу відчула, що тут уже інакше життя, до якого не так легко навикнути. Церква св. Юра, Українська Бесіда та Хор — це було моє перше окруження. Та все тут було інакше. Поза церквою — нігде спокою навіть у неділі. Всюди товчуться візки з калаталками. А я гадками за спокійним Монтреалем. Не знаю, як там тепер, може так, як і в Ню Йорку! Ось так по році покинула Ню Йорк і виїхала на фарми. А тут: одруження, а з ним обовязки дружини і матери і учительки пятьом дітям. Ріжно те життя переплiталось, але це вже окрема історія. А так хотілось би щось більше зробити! Тому раділа, що допомогла Шкільному Бюрови в Ворен Кавнті зібрати відомости про українське життя. Про те, як наші люди мешкають, як вбираються, чим є для них Тарас Шевченко і т. п. Це було в 1932 році. На ту тему доводилось мені навіть говорити кількома наворотами в публичній школі. Дещо з зібраного є поміщене в шкільнім підручнику, що його видано в стейтовій столиці, в Трентон, Н. Дж. Ось та праця звязала мене з одною з учительок, д-р Фені Дан, з Колюмбійського університету, яка мене часто розпитувала про український побут, а як була вистава про Україну в Колюмбійськім Університеті, то й помістила, між іншими, теж і мою фотографію. Не стає сил і знання на ширшу роботу, але радію і тими кількома концертами чи дитячими представленнями в День Матери, що їх вдається влаштувати в нашій малій парохії. А вже особливо чуюся вдоволеною, що мала честь бути делеґаткою на Конвенцію У. Н. Союзу в Гаризбурзі.

Та тут живу, а до Монтреалу таки все мене ще тягне. Хотілаб ще хоч раз побачити те місто. А покищо посилаю їм усім щирий привіт. І пригадую, що хоч відділені ми від себе, але можемо бути близькі й давати про себе чути, а то й побачитись, якщо ми є членами тої великої родини, що зветься Український Народний Союз.

Надішліть мені спогади про Канаду!

Хочу закінчити той коротенький спогад проханням до моїх краянів в Монтреалю, щоб прислали мені пропамятні книги про Канаду з спогадами ріжних людей. Я охотно за те все заплачу, бо Канади не можу забути і хотілаб спогадами інших переживати наново те, що колись пережила. Охоти до такого читання набрала я з ювилейної Пропамятної Книги У. Н. Союзу. Для мене та книга є неоціненим скарбом. Скільки то я наплакалась, як я її перечитувала! Але й насміялась! Усе, що там знайшла з нашого життя, є чиста правда. Її повинен кожний з нас прочитати, якщо хоче знати душу нашого народу, що він відчував, як сюди приїхав, чи як пробивався через життя. Як щось таке маєте в Канаді, надішліть мені. І дописуйте до нашої „Свободи". Ми цікаві знати, як жиють наші в Канаді. Христос Воскрес!

Ева Дудяк,
Great Meadows, N. J.

НА МІСЦЕ МУЖЧИН.—При пробованню амуниції в фабриці Ремингтона в Бриджпорті, Конектикот, працюють на місце мужчин жінки. На світлині: одна жінка стріляє амуніцію, а друга подає її до машинового кріса.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЛОРЕЙН, О. — Тов. У. Н. Союзу, відділ 50, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться 16. травня, в годині 1. пополудні. в гали під ч. 2545 Іст 33. ул. Просимо членів прийти на ці збори, бо є справи до полагодження, які уряд не може самий полагодити. — За уряд: Микола Сикута, предс.; Микола Волошиньський, кас.; Михайло Шемчик, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. — Тов. Запорозька Січ, від. 155, повідомляє членів, що місячні збори підчас літа будуть змінені з другої неділі на другу пятницю по першім. Наступні збори відбудуться в пятницю, 14. травня, в годині 7:30 ввечір, в гали де звичайно. Просимо всіх членів прийти на згадані збори, бо є важні справи до полагодження. Рівнож будемо роздавати членам дивіденду від У. Н. Союзу. — За уряд: М. Чумер, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Тов. ім. Івана Франка, від. 83, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 15. травня. в годині 7. ввечір, 847 Норт Френклін ул. Просимо членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до полагодження. Збори переноситься з неділі на суботу на літній час. Секретар буде урядувати вже від години 6. ввечір. Просимо членів платити свої вкладки на час. — С. Чорномаз, секр.

ТАМАСТОН, КОНН. — Місячні збори Тов. Українська Січ, від. 421, відбудуться в суботу, 15. травня, в 8. годині ввечір, в Українській Галі на Проспект ул. Просимо всіх членів прийти на ці збори. — За уряд: А. Береза, предс.; М. Шипінька, кас.; П. Чесній. секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Тов. Вільних Козаків, від. 316, відбудуться в четвер, 13. травня в годині 8. ввечір, в Нар. Домі. 831 Джозеф Еве. Просимо всіх членів прийти на означений час. — П. Ковтун, гол.; Д. Скорохода, кас.; В. Іванців, секр.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 28. квітня 1943. р. помер у 70. році життя

СЕМЕН БУХТИК,

довголітній член Тов. Запорозька Січ, від. 206 У. Н. Союзу в Вунсокет, Р. Ай.

Покійний походив із села Нижборки Старі, повіт Гусятин, Галичина. Похорон відбувся 1. травня при участи членів відділу 206, родини і знайомих. Тлінні останки відпроваджено з дому жалоби до української правосл. церкви св. Михаїла, а потім на місце вічного спочинку. — В. Й. П.!

І. Кокольський, секр.

BE 100% WITH YOUR 10% BUY WAR BONDS

ПОШУКУВАННЯ ОСІБ

ПОШУКУЮ в важній справі МИХАЙЛА СЕНКІВ, сина Стефана, з Підсоснів, повіт Бібрка. Перебував у місті Ню Йорку. Хто би про нього знав, або він самий, нехай зголоситься на адресу:
АННА СЕНКІВ
245 Wellesley St., Toronto, Ont., Canada.

Д-Р С. ЧЕРНОВ
● Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра.
● Аналіза крови для подружого свідоцтва.
● Гемороїди й желяки лікується без операції.
223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY. Room 14.
GRamercy 7-7697
Офісові години: 10—8; неділя 11—2.
Жінка-доктор до обслуги.
X & Флюроскоп.—Екзамінація $2.00

ДАРОМ вишлемо кожному зразок (SAMPLE) Карпатського Чаю з найліпшого гірського зілля, на недомагання жолудка, печінки і нирок. Велика пачка коштує 50¢.
● **ГРУДНЕ ЗІЛЛЯ,** природне средство припоручають тим, що терплять на впертий кашель, біль горла і задуху. Пачка коштує 50¢.
● **ЗІЛЛЯ НА БОЛЮЧІ НОГИ.** Дуже помічне. Як його уживати, надруковано на баксі. Велика пачка 50¢.
● **МІШАНІ КОРІННЯ,** на нестравність, брак апетиту, корчі. Добре також на запах до горівки. Пачка 50¢.
Маємо всякі лічничі зілля, листя, цвіт, кору, ягоди, коріння, ладан, живицю і т. д.
Замовлення посилайте на адресу:
UKRAINIAN BAZAAR,
170 E. 4th St., New York, N. Y.

НЕ НОВА
Наша обслуга не є нова. Хоч вона під кожним оглядом модерна, то кожний бачить, що за нею є 30-літній досвід; 30 літ науки, як обслугувати найкраще.
Це річ такої великої ваги, що ми не можемо собі уявити, як хтось може не звернути на це уваги.
STEPHEN J. JEWUSIAK & SON
FUNERAL DIRECTORS
77 Morris St., Jersey City — Phone: BErgen 4-5989
34 E. 25th St., Bayonne — Phone: BAyonne 3-0540

ДІСТАНУТЬ ЗАНЯТТЯ

ПОТРІБНО ВІНДОКЛИНЕРІВ
Постійна праця, добра платня, багато овертайму. Голосіться до:
AMERICAN CLEANING CO.
321 Willow Ave., Hoboken, N. J.

ПОТРІБНО молодого або старшого ЧОЛОВІКА до роботи на фармі. Такого, що вміє робити кіньми, доїти корови і загальну фармерську роботу. Висоту платні подамо в листі, коли напишете до власника фарми. Пишіть:
K. KISSEL
Mallock Rd., Churchville, N. Y.

$150.00 і вище ЦІЛИЙ ПОХОРОН
ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ І ОКОЛИЦІ
KANAI KAIN
FUNERAL HOME
433 STATE STREET,
PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646

МИРОН ЛИТВИН І СИН
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга щира і чесна
383 Morris Avenue,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребами по ціні так низькій як $150.
ОБСЛУГА НАЙКРАЩА.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as $150.
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ Й ОКОЛИЦЮ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимаєсь похоронами В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 Prospect Avenue,
(cor. E. 155 St.)
BRONX, N. Y.
Tel.: MElrose 5-6577

ТАРЗАН, ч. 763. Небезпеки моря.

Своєю хитрістю, набутою в пралісах, Тарзан спас своїх товаришів на ворожім острові. А тепер прийшли спасителі... американські моряки.

По дорозі до човна, Тарзан найшов ніж, що його був згубив. Як човен відплив на море, офіцир Фарлі дав сигнал на кружляк, на котрому всі світла були погашені.

Власне в хвилі, як корабель мав давати відповідь світлом, детектор відкрив підозрілий звук субмарини.

„Не відповідай Фарлієви", роздався приказ сигналовому морякови; „ми не можемо задержуватися, або його підняти".